

Р Е Ш Е Н И Е

№ 49

София, 27.07.2020 година

В ИМЕТО НА НАРОДА

Върховният касационен съд, Второ наказателно отделение, в съдебно заседание на ...петнадесети май две хиляди и двадесета година в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: ТАТЯНА КЪНЧЕВА

ЧЛЕНОВЕ: БИЛЯНА ЧОЧЕВА

НАДЕЖДА ТРИФОНОВА

при участието на секретаряИЛИЯНА РАНГЕЛОВА..... и на прокурора ...ГАЛИНА СТОЯНОВА изслуша докладваното от съдия Кънчева касационно дело..№ 117 .. по описа за 2020 г. и за да се произнесе взе предвид следното:

Касационното производство е образувано по протест на Варненската апелативна прокуратура, по жалби на подсъдимите В. П., В. Д., В. Т., М. М., П. Н. и Г. Г. и по жалби на частните обвинители и граждански ищци А. С. и Р. С. срещу присъда № 6/ 27.09.2019 г. по внохд № 109/2019 г. на Варненския апелативен съд.

С присъда № 71/04.10.2018 г. по нохд № 820/2017 г. Варненският окръжен съд признал подсъдимия П. С. Н. за виновен в това, че на 08.04.2015 г. като координатор по ЗБУТ /здравословни и безопасни условия на труд /, в условията на независимо съпричиняване с подс. Г. Г., поради немарливо изпълнение на правно регламентирана дейност, представляваща източник на повишена опасност, в нарушение на чл. 11 т.1 б.А и б.Б, т.2 и т.5 от Наредба № 2/22.03.2004 г. за минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд при извършване на строителни и монтажни работи и на чл. 15 ал.1 от Наредба № РД-07-2/16.12.2009 г. за условията и реда за провеждане на периодично обучение и инструктаж на работниците и служителите по правилата за осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд причинил смъртта на повече от едно лице- на Б. С., М. М., Т. Т. и Й. С., поради което и на основание чл. 123 ал.3, пр.2, вр. ал.1 от НК го осъдил на три години лишаване от свобода, условно, с пет годишен изпитателен срок.

С присъдата признал за виновен и подсъдимия Г. И. Г. за това, че на същата дата, като управител на „Д.“ Е., при независимо съпричиняване с подс. Н., в нарушение на чл. 16 т.1 букви А, Б, Е и О от Наредба № 2/ 2004 г., на чл. 11 ал.1 т.3 и т.6, вр. чл. 15 ал.1 от Наредба № РД-07-2/2009 г., на чл. 275 ал.1 от Кодекса на труда, на чл. 14 ал.1 от Закона за безопасни и здравословни условия на труд и на чл. 4 ал.1, вр. чл.3 ал.1 т.1, 2, 4, 5 и т.7 от Наредба № 5/ 11.05.1999 г. за реда, начина и периодичността на извършване на оценка на риска причинил смъртта на повече от едно лице и на основание чл. 123 ал.3, пр.2, вр. ал.1 от НК го осъдил на три години лишаване от свобода, които да търпи при първоначален „общ режим“.

Осъдил двамата подсъдими солидарно да заплатят на гражданските ищци А. С., Р. С., З. С., Б. С., Б. Д. и Т. Т. обезщетения за причинени неимуществени вреди в размер на по 100 хиляди лева.

Признал за невиновни и оправдал изцяло останалите подсъдими- В. П., В. Д., В. Т., М. М. и Й. Р..

С атакуваната по настоящото производство присъда, Варненският апелативен съд частично отменил първоинстанционния съдебен акт и признал подсъдимите В. П. и В. Д. за виновни в това, че в периода 26.03.- 08.04.2015 г. поради немарливо изпълнение на строително надзорна дейност, в нарушение на чл. 168 ал.1 т.4 от Закона за устройство на територията /ЗУТ/ причинили смъртта на четири лица и на основание чл. 123 ал.3, пр.2, вр. ал.1 от НК ги осъдил на три години лишаване от свобода, условно, с три годишен изпитателен срок.

Признал за виновен за същото престъпление и подсъдимия М. И. М. за това, че в периода 01-08.04.2015 г. поради немарливо изпълнение на дейността технически ръководител, в нарушение на чл. 26 т.1, т.8 б.А и т.9 б.А от Наредба № 2/2004 г. и т.1.4 и т.1.6 от Приложение № 6 към чл.2 ал.2 на същата наредба причинил смъртта на четири лица и го осъдил на една година и шест месеца лишаване от свобода, условно, с три годишен изпитателен срок.

Признал за виновен и подсъдимия В. С. Т. за същото престъпление за това, че в периода 01-08.04.2015 г. поради немарливо изпълнение на дейностите на координатор по здравословни и безопасни условия на труд, в нарушение на чл. 11 т.1 б.А, т.2 и т.5 от Наредба № 2/ 2004 г. причинил смъртта на четири лица и го осъдил на две години лишаване от свобода, условно, с три годишен изпитателен срок.

Изменил присъдата в частта, касаеща подсъдимите П. Н. и Г. Г. като приел, че са извършили престъпленията в периода 01-08.04.2015 г. Изменил присъдата и в гражданско- осъдителната ѝ част, като осъдил подсъдимите солидарно да заплатят на гражданските ищци по 100 хиляди лева обезщетение за неимуществени вреди.

Потвърдил присъдата в частта, с която е оправдан подсъдимия Й. Р..

В протеста и допълнението към него, поддържани в съдебно заседание от представителя на Върховната касационна прокуратура се оспорва приложението на закона по отношение осъждането на подсъдимите В. П. и В. Д., като прокурорът счита, че те неправилно са оправдани по част от инкриминираните нарушения, запълващи бланкетната норма на чл. 123 от НК, относими към дейността им като консултанти на етап „Оценка на съответствието на инвестиционен проект“ /ОСИП/. Прокурорът мотивира възражение, че при правилно установените факти съдът неправилно е приложил закона като е оправдал подсъдимия Й. Р.. Претендира явна несправедливост на наказанията, наложени на подсъдимите В. Т. и М. М., като излага доводи за липса на предпоставките по чл. 55 от НК. По отношение на подсъдимите П. Н. и Г. Г. оспорва оправдаването им за част от инкриминираните нарушения на специалното законодателство. Счита, че по отношение на всички подсъдими е следвало да се наложи и наказанието лишаване от права по чл. 37 ал.1 т.6 и т.7 от НК. По същество иска отмяна на присъдата и връщане на делото за ново разглеждане.

Частните обвинители и граждански ищци А. С. и Р. С. обжалват въззивната присъда изцяло. Молят делото да се върне за ново разглеждане от въззивния съд, съотв. гражданските им искове да бъдат уважени в пълния предявен размер.

В жалбата на подсъдимия В. П. се сочат допуснати съществени процесуални нарушения, изразяващи се в липса на мотиви по основни въпроси за съставомерността на деянието и на противоречие между мотиви и диспозитив. Според жалбоподателя, тези нарушения са довели до неправилно приложение на материалния закон с осъждането му за несъставомерно деяние. Моли да бъде оправдан.

В жалбата на подсъдимата В. Д. са изложени аргументи за нарушено право на защита, тъй като е обвинена, че е извършила престъплението в условията на независимо съпричиняване с останалите подсъдими, а е осъдена за самостоятелно причиняване на съставомерния резултат. Формулирано е възражение, че дейността на подс. Д. и на подс. П. е правно регламентирана, но не представлява източник на повишена опасност, поради което те не могат да бъдат субект на престъплението по чл. 123 от НК, на което въззивният съд не е дал отговор. Анализират се инкриминираните нарушения, като се оспорва те да са относими към служебните й задължения, тъй като не й е възложено осъществяването на строителен надзор върху дейността по монтажа на сградите, а бездействието й не е в причинна връзка с настъпилния резултат. Моли да бъде оправдана.

В жалбата на адв. Ю. Г., защитник на подсъдимия В. Т. се прави възражение, че той не е имал качеството на координатор по здравословни и безопасни условия на труд по отношение на загиналите работници, но е направил необходимото да предотврати влизането на хора в обекта, въпреки че не е имал такова задължение. Тези обстоятелства не са обсъдени от въззивния съд, което прави мотивите непълни и представлява съществено процесуално нарушение. В жалбата на другия защитник, адв. Р., се акцентира и върху противоречието между диспозитива и мотивите на въззивната присъда, което я прави неясна, а защитата невъзможна. Твърди се, че Т. е осъден по обвинителни факти, невключени в обвинението, по които не се е защитавал, че е признат за виновен не защото действията му са неправилни, а защото не са довели до желанния резултат. Счита, че съдът превратно е тълкувал доказателствата, приел е причината за срутване на хотела в противоречие със заключението на повторната СТЕ и е основал присъдата си на предположения. Жалбоподателят моли делото да бъде върнато за ново разглеждане или се намали размера на наложеното наказание. Претендира намаляване размера на присъдените обезщетения, поради изключителната степен на съпричиняване от пострадалите.

В жалбата на подсъдимия М. М. са изложени доводи, които се отнасят до неправилното приложение на закона, тъй като той е изпълнил вменените му задължения и писмено е забранил влизането на работници в обекта. По същество се иска подсъдимият да бъде оправдан или делото се върне за ново разглеждане от въззивния съд.

В жалбата на подсъдимия П. Н. се релевира касационното основание по чл. 348 ал.1 т.1 от НПК. Твърди се, че той не е имал отношение към случилото се на 08.04.2015 г., не е бил на обекта, не е знаел за намеренията на подс. Г. и е имал заместник в лицето на св. К., който е бил задължен да инструктира работниците. Моли да бъде оправдан.

В жалбата на подсъдимия Г. Г. са изложени съображения за наличие на произволни фактически изводи, неподкрепени от доказателствата и при противоречиви свидетелски показания, въз основа на които съдът е направил логически погрешни съждения. Защитата счита, че обвинението не е доказано по несъмнен начин и моли делото да се върне за ново разглеждане. Алтернативно моли да бъде отложено изтърпяването на наказанието по реда на чл. 66 от НК.

В депозирано писмено възражение и в съдебно заседание пред ВКС защитата на подсъдимия Й. Р. пледира да не се уважава протестът на Варненската апелативна прокуратура.

Върховният касационен съд счита, че при постановяване на присъдата въззивният съд е допуснал процесуални нарушения, които съществено са ограничили правото на защита на подсъдимите П., Д., Т. и М.. Съдебният акт разкрива противоречия между диспозитива и мотивите, вътрешни противоречия при обосноваване на съставомерните признаци на престъплението, за което подсъдимите са признати за виновни и липса на изводи относно факти, включени в предмета на доказване.

Варненският апелативен съд не е мотивирал фактически извод, относно изключително важен елемент от обективната страна на престъплението по чл. 123 от НК. В изложените към присъдата мотиви, касаещи приетата от съда фактическа обстановка, отсъстват съображения за конкретната причина за срутването на хотел „В.“. Съдът не е извел заключение по този фактически въпрос, който е от съществено значение за приложението на материалния закон, доколкото е елемент от обективната страна на престъплението по чл. 123 от НК. За да е налице убийство при професионална непредпазливост е необходимо от обективна страна да се установи, че деецът упражнява правно регламентирана дейност, представляваща източник на повишена опасност, че извършва действия/съотв. бездействия в нарушение на норми от действащ нормативен акт, уреждащ правилата за безопасно упражняване на правно регламентираната дейност и че допуснатото нарушение на правилата се намира в пряка причинна връзка с настъпилата смърт.

В съдържателен план мотивите на проверявания съдебен акт не разкриват решението на съда относно пряката причина за срутването на хотела. Заключение на тройната строително-техническа експертиза не е анализирано в пълнота, като съдът се е задоволил да посочи само, че според вещите лица, вместо предвидените в инвестиционния проект дейности по реконструкция и модернизация на хотела по същество е извършено неговото разрушаване, за която дейност няма налична документация. По делото няма спор, че строителните дейности са се различавали от предвидените в проекта и в даденото на инвеститора разрешително за строеж, но такива отклонения са съществували и по отношение на хотел „М.“, който също е съборен, но без да са причинени съставомерни последици. Съдът не е формулирал ясен и категоричен извод относно пряката, конкретна причина за срутването на хотел „В.“, което е бил длъжен да стори и това съществено е затруднило правилното приложение на материалния закон, като е довело до вътрешно противоречиви правни изводи.

Така, на л.15 от мотивите, обосновавайки съставомерното поведение на подсъдимите П. и Д., съдът е маркирал с едно изречение виждането си за причината за инцидента- разпореденото незаконосъобразно и неконтролирано премахване на

конструктивни елементи от сградата /събарянето ѝ/, с уточнението, че това не е единствената причина за нещастния резултат, а само пряката такава, явяваща се завършваща част от цялостен причинно-следствен процес. Приел е, че тези двама подсъдими следва да отговарят за периода от 01 до 08 април 2015 г., в рамките на който не са сторили необходимото да обезпечат правилното изпълнение на проекта и през който период е протекъл причинно-следствения процес, довел до съставомерния резултат, но съобразно диспозитива на присъдата ги е осъдил за периода 26.03-08.04. 2015 г. В същото време, в противоречие с приетото, че причината за срутване на хотела не е възникнала на 08 април, а е продължителен процес /започнал на 1 април/, с напълно неясни съображения е потвърдил оправдаването на подсъдимите П. Н. и Г. Г. по обвинението за извършване на разрушаването чрез багерно-сапанно дърпане на конструктивните елементи, осъществено на 07 и на 08 април, което също е част причинно-следствения процес. Не става ясно съдът съгласява ли се с аргументите на първата инстанция за липса на причинна връзка между този метод на разрушаване и падането на сградата и ако не-защо не е изменил присъдата в тази ѝ част. Според касационният състав, тези неясни и вътрешно противоречили аргументи са резултат от липсата на отговор по фактическия въпрос за причината за инцидента, която пряко е довела до настъпването на съставомерните последици.

Съществени непълноти в правните съображения на Варненския апелативен съд се констатира и по отношение осъждането на подсъдимите Т. и М.. След като е установено и не се спори по делото, че двамата подсъдими са предприели действия по предотвратяване влизането на работниците в партерния етаж на хотел „В.“, първо чрез неколккратно им извеждане от там деня на 8 април, а после и документално са забранили предприемането на ръчно подсичане на носещите колони, съставяйки и връчвайки предупредителното писмо със забрана за влизане на хора, съдът е заключил, че това не е достатъчно да бъдат освободени от вменената им наказателна отговорност. Приел е, че действията им са закъснели и формални и не са успели да предотвратят последвалия тежък резултат, но не е мотивирал какво още фактически е могло да бъде предприето от тях. Защитата с основание изтъква, че така те са осъдени не защото действията им са неправилни или са бездействали, а защото не са успели да предотвратят резултата и това е форма на търсене на обективна отговорност.

Налице е и твърдяната от защитата на подсъдимите неяснота относно правната квалификация на деянието, по което са осъдени с въззивната присъда. Съгласно нейния диспозитив, всеки от осъдените е признат за виновен, че самостоятелно е осъществил престъпление по чл. 123 от НК, но в него не са отразени съставомерните обективни признаци на това престъпление- че дейците са извършвали правно регламентирана дейност, представляваща източник на повишена опасност. В мотивите също не са изложени съображения дали дейността на всеки от тях не само е правно регламентирана, но и представлява източник на повишена опасност. В същото време съдът е потвърдил първоинстанционната присъда в осъдителната ѝ част по отношение на подсъдимите Н. и Г., които са осъдени в условията на независимо съпричинителство помежду си. Така оформилата се правна конструкция е невъзможна, защото както с основание сочи защитата на подс. Т., не е възможно шестима извършители да причинят по непредпазливост смъртта на пострадалите,

без да действат като независими съпричинители. Констатира се и недопустимо противоречие между диспозитива и мотивите на присъдата, доколкото на л. 22 от мотивите съдът приема, че е налице независимо съпричинителство между всички осъдени подсъдими по отношение на престъпния резултат.

Въззивният съд не е отговорил и на съществени възражения на защитата срещу подадения въззивен протест, развити в предоариите по същество, което е бил длъжен да стори предвид постановяването на нова, осъдителна по отношение на четирима от подсъдимите присъда. Тези възражения касаят съставомерни признаци на престъплението по чл. 123 от НК, за които съдът поначало е бил длъжен да изложи правни съображения. Не е обсъдено твърдението, че фирма „И.“ няма отношение към разчистването на строителната площадка, поради което подсъдимите П. и Д. нямат задължения по строителен надзор към тази дейност и не са субекти на престъплението, за което са обвинени, тъй като дейността им не е източник на повишена опасност. Не е обсъдена и тезата на подс. Т., че също не е субект на престъплението, тъй като не е назначен от възложителя за координатор по безопасност и здраве на строителния обект и съобразно трудовия си договор не носи отговорност за работниците на обекта, които не са служители на „П.“.

Затова Върховният касационен съд приема, че неизяснената и неясно формулирана пряка и непосредствена причина за срутването на хотел „В.“, непълнотата и вътрешната противоречивост в правната аргументация на въззивния съд, липсата на отговор на възраженията на защитата, касаещи съставомерни признаци на престъплението съществено ограничават правата на осъдените подсъдими и затрудняват упражняването на правото на защита. Допуснатите съществени процесуални нарушения налагат отмяна на съдебния акт и връщане на делото за ново разглеждане. При новото разглеждане на делото въззивният съд следва да извърши анализ на събраните доказателства и да изведе категоричен отговор за пряката и непосредствена причина за срутването на хотела, след което да мотивира отговорността на всеки от подсъдимите, съобразно инкриминираните нарушения на специалното законодателство и техните действия/бездействия, които са довели до настъпването на съставомерния резултат. Наказателната отговорност на подсъдимите Н. и Г. по обвинението по чл. 123 от НК също е обвързана с изясняване на въпроса за причината за срутването на хотела, поради което присъдата следва да бъде отменена и по отношение на тях, а възраженията им по фактите и правото към момента не следва да се обсъждат. Присъдата следва да бъде отменена и в гражданско-осъдителната ѝ част.

Върховният касационен съд намира за неоснователен протеста на прокуратурата и жалбата на частните обвинители, касаещи подсъдимия Й. Р.. В жалбата на частното обвинение не са изложени доводи по искането за осъждането на този подсъдим. На сходни по съдържание доводи във въззивния протест, Варненският апелативен съд е отговорил подробно и основателно ги е отхвърлил като несъстоятелни. На л.24-26 от мотивите е изложил убедителни съображения, че подс. Р. не е субект на престъплението по чл. 123 от НК, защото нито документално, нито фактически е бил работодател на пострадалите работници, нито е изпълнявал функцията на координатор по здравословни и безопасни условия на труд на строителния обект. Инкриминираната разпоредба на чл. 14 ал.1 от ЗЗБУТ би могла да има отношение към него само в качеството му на фактически работодател, което

той не е притежавал. Съдът обосновано се е позовал на приложените към делото решения на Върховния административен съд, с които качеството на работодател на загиналите работници не е признато на Й. Р. /ВАС е приел за работодател „Д.“ Е., а не „Б. г.“ Е./. Изпълняваната от Р. посредническа дейност по намиране и транспортиране на работниците до обекта, по договорка с подс. Н., не го дефинират като лице, самостоятелно наемащо работници и имащо задължения по чл. 14 ал.1 от ЗЗБУТ. Законосъобразен е и изводът, че въпреки повдигнатото на Р. обвинение в качеството му на координатор по здравословни и безопасни условия на труд, прокуратурата не е инкриминирала нарушение на относимата към тази дейност норма на чл. 11 от Наредба № 2/2004 г. Касационният състав прие, че присъдата по отношение на подс. Й. Р. следва да бъде оставена в сила, тъй като оправдаването му няма отношение към причината за настъпване на съставомерния резултат, а защото не е годен субект на престъплението.

Водим от гореизложеното и на основание чл. 354 ал.1 т. 5 от НПК, Върховният касационен съд, второ наказателно отделение

Р Е Ш И:

ОТМЕНЯ присъда № 6/ 27.09.2019 г. по внохд № 109/2019 г. на Варненския апелативен съд в частта, с която подсъдимите В. И. П., В. П. Д., В. С. Т. и М. И. М. са осъдени по чл. 123 ал.3, вр. ал.1 от НК.

ОТМЕНЯ същата присъда в частта, с която е изменена присъда № 71/04.10.2018 г. по нохд № 820/17 г. на Варненския окръжен съд по отношение на подсъдимите П. С. Н. и Г. И. Г..

ОТМЕНЯ същата присъда в гражданско- осъдителната ѝ част.

ОСТАВЯ В СИЛА присъдата в потвърдителната ѝ част относно подсъдимия Й. П. Р..

ВРЪЩА делото за ново разглеждане от друг състав на въззивния съд.

Решението не подлежи на обжалване.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: